

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนานวัตกรรมพื้นบ้านในการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

สภาพบริบทชุมชน

1. **ลักษณะที่ตั้ง** องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าก่อ ตั้งอยู่ที่ 199 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นตำบลหนึ่งในสามตำบลของอำเภอดอยหลวง อยู่ห่างจากตัวอำเภอดอยหลวง 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดเชียงราย 50 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 56.57 ตารางกิโลเมตร หรือ 35,361 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (สปก.) เขตป่าสงวนและอื่นๆ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 1)

- ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลโชคชัย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับแม่น้ำกก

ภาพที่ 1 แผนที่ตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย
ที่มา : <http://www.chiangraifocus.com/2010/aumpher.php?aid=16>

2. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

2.1 ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ทั่วไปของตำบลหนองป่าก่อ ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นเนินเขา ลำห้วย หนองน้ำ และร้อยละ 20 เป็นพื้นที่ราบ มีภูเขาที่สำคัญ คือ ดอยผาโตน ดอยสีก ดอยทุ่งกวาง ดอยแง้ม ดอยห้วยงุ้ม และดอยขุนน้ำเย็น พื้นที่เชิงเขาส่วนใหญ่มีสภาพเป็นสวนยางพาราและไร่ข้าวโพด และพื้นที่ราบมีน้ำตก น้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก มีแม่น้ำกกและแม่น้ำบางไหลผ่านระหว่างหมู่บ้านด้านตะวันออกเป็นเทือกเขาดอยหลวง (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 สภาพทางภูมิศาสตร์ของตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

2.2 ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะของสภาพอากาศเป็นแบบร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลซึ่งมี 3 ฤดู ดังนี้

1) **ฤดูร้อน** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนและแห้งแล้ง แต่บางครั้งอาจมีอากาศเย็น บางครั้งเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงหรืออาจมีลูกเห็บตกก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทุกปี อากาศร้อนจะมีอุณหภูมิระหว่าง 35-39 องศาเซลเซียส

2) **ฤดูฝน** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ฝนตกมากในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม แต่อาจเกิดช่วงฝนทิ้งซึ่งอาจนานประมาณ 1-2 สัปดาห์ หรือบางปีอาจเกิดขึ้นรุนแรงและมีฝนน้อย ส่วนในเดือนกรกฎาคมมีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 900 มิลลิเมตร

3) **ฤดูหนาว** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงกลางเดือนตุลาคมนานราว 1-2 สัปดาห์ เป็นช่วงเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว อากาศแปรปรวนอาจเริ่มมีอากาศเย็นหรืออาจยังมีฝนฟ้าคะนอง ในช่วงอากาศหนาวอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดประมาณ 13 องศาเซลเซียส

2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

2.3.1 ดิน ลักษณะของดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย (ภาพที่ 3) เป็นดินที่มีการระบายน้ำและอากาศดี มีความสามารถในการอุ้มน้ำและความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ความสามารถในการจับยึดธาตุอาหารพืชพอใช้ จึงค่อนข้างเหมาะสมกับการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม สามารถใช้ในการปลูกพืชได้หลากหลายชนิด เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรด ฯลฯ

ภาพที่ 3 ลักษณะดินของตำบลหนองปากอ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

2.3.2 แหล่งน้ำ ลักษณะทางน้ำมีรูปแบบคล้ายทางน้ำกิ่งไม้ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกิ่งก้านสาขาของต้นไม้ มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำกก แม่น้ำบาง ห้วยแปร ห้วยสัก ห้วยหนองป่าก่อ ห้วยผาโตน และห้วยโป่งชุม นอกจากนี้ยังมีบึงและหนอง 19 แห่ง คลอง 9 แห่ง

3. สภาพทางเศรษฐกิจ ประชากรในตำบลหนองป่าก่อ ส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนี้ (ภาพที่ 4)

3.1 การปลูกพืช

- การทำนาปลูกข้าว
- การปลูกพืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วแดง มันสำปะหลัง สับปะรด
- การปลูกไม้ผล ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ ส้มโอ กระท้อน กล้วยน้ำว่า เงาะ
- ปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ไม้สัก ตะกู ปาล์มน้ำมัน ยูคา กาแฟ
- ปลูกพืชผัก ได้แก่ หวาย

ภาพที่ 4 การปลูกพืชของตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

3.2 การปศุสัตว์ ลักษณะการทำปศุสัตว์ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงสัตว์ในอาชีพเสริม แต่บางครั้งเรือนจะเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก โดยสัตว์ที่เลี้ยงมีทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่ เช่น ไก่ เป็ด สุกร แพะ แกะ โค และกระบือ เป็นต้น

4. สภาพทางสังคม

4.1 การปกครอง ตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย เดิมเป็นเขตการปกครองของอำเภอแม่จัน ต่อมาได้แยกเป็นกิ่งอำเภอดอยหลวงตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นอำเภอดอยหลวงเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ในปีเดียวกัน ปัจจุบันตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้ (ภาพที่ 5)

หมู่ที่ 1 บ้านห้วยสัก	หมู่ที่ 6 บ้านใหม่พัฒนา
หมู่ที่ 2 บ้านป่าซางงาม	หมู่ที่ 7 บ้านศิริสุวรรณ
หมู่ที่ 3 บ้านหนองป่าก่อ	หมู่ที่ 8 บ้านวังเขียว
หมู่ที่ 4 บ้านหนองกล้วย	หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งโป่ง
หมู่ที่ 5 บ้านศิริสุวรรณ	หมู่ที่ 10 บ้านใหม่พัฒนาใต้

ภาพที่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

4.2 การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง (ภาพที่ 6)
- ศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 2 แห่ง

ภาพที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปาก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

4.3 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์ จำนวน 10 แห่ง
- โบสถ์ คริสตจักร จำนวน 1 แห่ง

4.4 สาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 1 แห่ง

4.5 การสังคมสงเคราะห์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปาก่อได้ดำเนินการด้านสังคมสงเคราะห์ ดังนี้

- ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์
- รับลงทะเบียนและประสานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
- ประสานการทำบัตรผู้พิการ
- ดำเนินการโครงการการจ้างนักเรียน/นักศึกษาทำงานช่วงปิดภาคเรียน
- ดำเนินการช่วยเหลือผู้ยากจน ยากไร้ รายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาสไร้ที่พึ่ง
- ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านคนจน
- ออกเยี่ยมและให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยติดเตียงในตำบล

5. สาธารณูปโภค

5.1 การคมนาคม เส้นทางคมนาคมที่ใช้ติดต่อในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงมีดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1271 สายอำเภอดอยหลวง - อำเภอเชียงแสน
- สะพาน จำนวน 11 สะพาน
- ถนนในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง จำนวน ๒ สาย
- ถนนในความรับผิดชอบของกรมโยธาธิการและผังเมือง
- ถนนในความรับผิดชอบของ กรป. กลาง
- ทางหลวงท้องถิ่น
- ถนนของท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าก่อ

5.2 การไฟฟ้า

- มีไฟฟ้าครบทั้ง 10 หมู่บ้าน ครั้วเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 1,973 ครั้วเรือน
- ไฟฟ้าสาธารณะ (ไฟกิ่ง) จำนวน 100 จุด

5.3 การประปา

- มีประปาครบทั้ง 10 หมู่บ้าน ครั้วเรือนที่มีประปาใช้ จำนวน 1,973 ครั้วเรือน

5.5 การไปรษณีย์

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (เอกชน) จำนวน 1 แห่ง

สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1. สภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 303 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีความถี่ 163 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 ส่วนเพศหญิง มีความถี่ 140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 ซึ่งส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีความถี่ 240 คน คิดเป็นร้อยละ 79.21 ผู้ตอบที่เป็นโสด มีความถี่ 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.79 โดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี มีความถี่ 87 และ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 28.71 และ 25.74 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะเพศ สถานภาพ และอายุ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	163	53.80
หญิง	140	46.20
รวม	303	100
สถานภาพ		
โสด	63	20.79
สมรส	240	79.21
รวม	303	100
อายุ		
15-20 ปี	5	1.65
21-30 ปี	35	11.55
31-40 ปี	38	12.54
41-50 ปี	60	19.80
51-60 ปี	87	28.71
มากกว่า 60	78	25.74
รวม	303	100

ผลการศึกษาระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีความถี่ 144 คน คิดเป็นร้อยละ 47.52 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. มีความถี่ 48 และ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.84 และ 13.89 ตามลำดับ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความถี่ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95 ส่วนผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ มีความถี่ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	35	11.55
ประถมศึกษา	144	47.52
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	15.84
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	42	13.86
อนุปริญญา/ปวส.	16	5.28
ปริญญาตรี	15	4.95
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	3	0.99
รวม	303	100

ผลการศึกษาดำแหน่งทางสังคม พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไปไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีความถี่ 255 คน คิดเป็นร้อยละ 84.16 ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมพบว่าเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีความถี่ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีความถี่ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความถี่ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.97 และเป็นอื่นๆ เช่น อสม. ประธานชุมชน ประธานหรือคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มต่างๆ มีความถี่ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ตำแหน่งทางสังคมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

สถานะทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีตำแหน่ง	255	84.16
ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.32
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	10	3.30
กำนัน	0	0.00
นายก อบต.	0	0.00
สมาชิก อบต.	9	2.97
อื่นๆ	25	8.25
รวม	303	100.00

ผลการศึกษาลักษณะการประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความถี่ 155 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกพืชเป็นหลัก โดยพืชที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ ข้าว ยางพารา ถั่วเหลือง สับปะรด ข้าวโพด มันสำปะหลัง กาแฟ หวาย เป็นต้น (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 การปลูกพืชชนิดต่างๆ ของเกษตรกรชุมชนบ้านหนองปาก่อ

อาชีพรับจ้างทั่วไป มีความถี่ 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.83 เกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป มีความถี่ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.84 ทำธุรกิจส่วนตัว มีความถี่ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.27 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความถี่ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.31 ผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ขายของ เสริมสวย มีความถี่ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.29 ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีความถี่ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.64 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกรรม	155	51.16
รับจ้างทั่วไป	51	16.83
ทำธุรกิจส่วนตัว	19	6.27
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7	2.31
ภาคเอกชน	2	0.66
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	8	2.64
เกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป	48	15.84
อื่นๆ	13	4.29
รวม	303	100

ผลการศึกษาลักษณะรายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,000–30,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีความถี่ 116 คน คิดเป็นร้อยละ 38.28 รองลงมา มีรายได้ 30,001–50,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีค่าความถี่ 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.77 ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีค่าความถี่ 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 ในขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 300,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีค่าความถี่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 รายได้ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

รายได้ (บาท/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000	68	22.44
10,000–30,000	116	38.28
30,001–50,000	69	22.77
50,001–100,000	27	8.91
100,001–300,000	21	6.93
มากกว่า 300,000	2	0.66
รวม	303	100

สำหรับสภาพการมีหนี้สินในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สิน มีค่าความถี่ 196 คน คิดเป็นร้อยละ 64.68 โดยส่วนใหญ่มีหนี้สินระหว่าง 10,000–30,000 บาท มีค่าความถี่ 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.09 มีหนี้สินระหว่าง 100,001–500,000 มีค่าความถี่ 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.52 มีหนี้สินระหว่าง 50,001–100,000 มีค่าความถี่ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.24 มีหนี้สินมากกว่า 500,000 บาท มีค่าความถี่ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96 ส่วนผู้ที่ไม่มีหนี้สิน มีค่าความถี่ 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.31 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 สภาพการมีหนี้สินของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สิน	107	35.31
มีหนี้สิน	196	64.68
น้อยกว่า 10,000	21	6.93
10,000–30,000	73	24.09
30,001–50,000	18	5.94
50,001–100,000	28	9.24
100,001–500,000	44	14.52
มากกว่า 500,000 บาท	12	3.96
รวม	303.00	100.00

ผลการศึกษาแหล่งเงินกู้ยืม พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีค่าความถี่ 81 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน มีค่าความถี่ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.08 นอกจากนั้นยังมีการกู้ยืมมาจากแหล่งทุนต่างๆ มากกว่า 1 แหล่งทุน มีค่าความถี่ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 โดยมีการกู้ยืมมาจาก ธ.ก.ส. และสหกรณ์เพื่อการเกษตร มีค่าความถี่ 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 ธ.ก.ส. และกองทุนหมู่บ้าน มีค่าความถี่ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 กู้ยืมมาจากแหล่งทุนต่างๆ มากกว่า 3 แหล่งทุน มีค่าความถี่ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แหล่งเงินกู้ยืมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

แหล่งเงินกู้ยืม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ญาติพี่น้อง	11	3.63
เพื่อนบ้าน	4	1.32
จ.ก.ส.	81	26.73
ธนาคารพาณิชย์	6	1.98
สหกรณ์เพื่อการเกษตร	6	1.98
กลุ่มออมทรัพย์	1	0.33
กองทุนหมู่บ้าน	76	25.08
สถาบันการเงิน	8	2.64
จ.ก.ส. และสหกรณ์เพื่อการเกษตร	70	23.10
จ.ก.ส. และกองทุนหมู่บ้าน	25	8.25
มากกว่า 3 แหล่งทุน	15	4.95
รวม	303	100

ผลการศึกษาการใช้ประโยชน์จากที่ดินทำกิน พบว่า สภาพการมีที่ดินทำกินของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีค่าความถี่ 185 คน คิดเป็นร้อยละ 61.06 ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีค่าความถี่ 118 คน คิดเป็นร้อยละ 38.94 โดยพื้นที่เขตที่ดินทำกินส่วนใหญ่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีค่าความถี่ 261 คน คิดเป็นร้อยละ 86.14 อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีค่าความถี่ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.86 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การใช้ที่ดินของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

การใช้ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีที่ดิน		
มีที่ดินเป็นของตนเอง	185	61.06
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	118	38.94
รวม	303	100.00
เขตที่ดินทำกิน		
อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ	261	86.14
อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ	42	13.86
รวม	303	100.00

ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผลการศึกษาจำนวนความถี่และร้อยละด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสัมภาษณ์ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่ง โดยทราบจากผู้นำชุมชนและวิทยุ/โทรทัศน์/สื่อออนไลน์ ในระดับมากมีค่าความถี่ 96 และ 89 คน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 31.68 และ 29.37 ตามลำดับ (ตารางที่ 11) ส่วนการทราบจากเพื่อนบ้าน/เพื่อนเกษตรกร เจ้าหน้าที่เกษตร บุคคลในครอบครัว/ญาติพี่น้อง ตัวแทน/ร้านขายสารเคมีทางการเกษตร ครู/อาจารย์มหาวิทยาลัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางมีค่าความถี่ 133 119 132 125 105 94 และ 84 คน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 43.89 39.27 43.56 41.25 34.65 31.02 และ 27.72 ตามลำดับ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่สำคัญของเกษตรกรส่วนใหญ่จึงได้รับมาจากกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่างๆ เป็นหลัก

ตารางที่ 11 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ที่	แหล่งข้อมูลข่าวสาร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน	76 (25.08)	96 (31.68)	89 (29.37)	33 (10.89)	9 (2.97)
2	เพื่อนบ้าน/เพื่อนเกษตรกร	18 (5.94)	90 (29.70)	133 (43.89)	37 (12.21)	25 (8.25)
3	เจ้าหน้าที่เกษตร	23 (7.59)	86 (28.38)	119 (39.27)	54 (17.82)	21 (6.93)
4	บุคคลในครอบครัว/ญาติพี่น้อง	12 (3.96)	85 (28.05)	132 (43.56)	49 (16.17)	25 (8.25)
5	ตัวแทน/ร้านขายสารเคมีทางการเกษตร	10 (3.30)	40 (13.20)	125 (41.25)	80 (26.40)	48 (15.84)
6	ครู/อาจารย์มหาวิทยาลัย	6 (1.98)	30 (9.90)	105 (34.65)	84 (27.72)	78 (25.74)
7	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	33 (10.89)	79 (26.07)	94 (31.02)	66 (21.78)	31 (10.23)
8	เอกสารสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์/แผ่นพับ ฯลฯ)	58 (19.14)	78 (25.74)	84 (27.72)	51 (16.83)	32 (10.56)
9	วิทยุ/โทรทัศน์/สื่อออนไลน์	71 (23.43)	89 (29.37)	74 (24.42)	47 (15.51)	22 (7.26)

สำหรับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า 1 ครั้ง/เดือน มีค่าความถี่ 171 คน คิดเป็นร้อยละ 69.31 รองลงมา คือ 1-2 ครั้ง/เดือน มีค่าความถี่ 84 คน คิดเป็นร้อยละ 27.72 ส่วนผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร 3-4 ครั้ง/เดือน มีค่าความถี่ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.93 ส่วนผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร 5-6 ครั้ง/เดือน และ 7-8 ครั้ง/เดือน มีค่าความถี่ 15 และ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95 และ 3.96 ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ความถี่การได้รับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ครั้ง/เดือน	171	56.44
1-2 ครั้ง/เดือน	84	27.72
3-4 ครั้ง/เดือน	21	6.93
5-6 ครั้ง/เดือน	15	4.95
7-8 ครั้ง/เดือน	12	3.96
รวม	303	100

ผลการศึกษาการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีค่าความถี่ 160 คน คิดเป็นร้อยละ 52.81 ผู้ที่เคยได้รับการอบรม 1 ครั้ง มีค่าความถี่ 81 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 ได้รับการอบรม 2-3 ครั้ง มีค่าความถี่ 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.51 ส่วนผู้ที่เคยได้รับการอบรมมากกว่า 3 ครั้ง มีค่าความถี่ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

การได้รับการอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	160	52.81
เคย 1 ครั้ง	81	26.73
เคย 2-3 ครั้ง	47	15.51
เคย มากกว่า 3 ครั้ง	15	4.95
รวม	303	100

1.2 การใช้สารเคมีทางการเกษตร จากการสอบถามของสารเคมีทางการเกษตรที่เกษตรกรกรใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสัมภาษณ์ไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตร มีค่าความถี่ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.69 ส่วนผู้ที่ใช้มีค่าความถี่ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 69.31 โดยผู้ที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีหลายประเภทมีค่าความถี่ 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 สำหรับผู้ที่ใช้ประเภทใดประเภทหนึ่งส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีค่าความถี่ 44 และ 40 คน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 14.52 และ 13.20 ตามลำดับ ในขณะที่สารป้องกันกำจัดปู หอย และหนู และสารเร่งการเจริญเติบโตมีการใช้น้อย มีค่าความถี่ 2-28 คน คิดเป็นร้อยละ 2.64-5.94 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์การใช้สารเคมีทางการเกษตร

การใช้สารเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ใช้	93	30.69
ใช้ปุ๋ยเคมี	44	14.52
ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	40	13.20
ใช้สารเร่งการเจริญเติบโต	8	2.64
ใช้สารป้องกันกำจัดปู หอย และหนู	18	5.94
ใช้หลายประเภท	100	33.00
รวม	303	100

สำหรับระยะเวลาในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการใช้สารเคมีน้อยกว่า 1 ปี มีค่าความถี่ 145 คน คิดเป็นร้อยละ 47.85 รองลงมาใช้เป็นระยะเวลา 1-2 ปี มีค่าความถี่ 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.12 ระยะเวลา 3-5 ปี มีค่าความถี่ 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.85 ระยะเวลา 6-10 ปี มีค่าความถี่ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 และมากกว่า 10 ปี มีค่าความถี่ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.27 (ตารางที่ 15) ซึ่งเมื่อสอบถามเกี่ยวกับความถี่ในการสัมผัสสารเคมี พบว่า ส่วนใหญ่สัมผัสสารเคมี ครั้ง มีค่าความถี่ 208 คน คิดเป็นร้อยละ 68.65 และสัมผัส 1-2 ครั้ง/เดือน มีค่าความถี่ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.08

ตารางที่ 15 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ระยะเวลาในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ระยะเวลาในการใช้สารเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	145	47.85
ระยะเวลา 1-2 ปี	64	21.12
ระยะเวลา 3-5 ปี	45	14.85
ระยะเวลา 6-10 ปี	30	9.90
มากกว่า 10 ปี	19	6.27
รวม	303	100

1.3 ชนิดของสารเคมีทางการเกษตร ผลการศึกษาชนิดของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช มีค่าความถี่ 203 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมา คือ สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง มีค่าความถี่ 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.14 ส่วนสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและสารเคมีป้องกันกำจัดปู หอย และหนู ฯลฯ มีค่าความถี่ 20 และ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60 และ 7.26 ตามลำดับ (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของชนิดสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ชนิดของสารเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช	203	67.00
สารเคมีป้องกันกำจัดโรค	20	6.60
สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง	58	19.14
สารเคมีป้องกันกำจัดปู หอย และหนู ฯลฯ	22	7.26
รวม	303	100

2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ผลการศึกษาจำนวนความถี่และร้อยละด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบคำถามสารเคมีกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทางช่องทางการหายใจ ทางปาก ทางผิวหนัง มีค่าความถี่ 235 คน คิดเป็นร้อยละ 77.56 การแสดงอาการจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแบบเรื้อรังและแบบสะสม มีค่าความถี่ 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 “เมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกชะล้างลงในแหล่งน้ำ การนำสัตว์น้ำที่อยู่ในแหล่งน้ำนั้นมาบริโภค อาจทำให้สารเคมีดังกล่าวสามารถสะสมในมนุษย์ได้” จากข้อความดังกล่าวถือเป็นการสะสมของสารเคมีในโซ่อาหาร มีค่าความถี่ 161 คน คิดเป็นร้อยละ 53.14 ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ถ้าหัวฉีดอุดตันควรแก้ไขด้วยการใช้แปรงอ่อนหรือไม้เขี่ยสิ่งอุดตัน มีค่าความถี่ 179 คน คิดเป็นร้อยละ 59.08 ฉลากติดภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีสีแดง หมายถึง สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนั้นมีลักษณะความเป็นพิษร้ายแรง มีค่าความถี่ 132 คน คิดเป็นร้อยละ 43.56 หลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้วเราควรอาบน้ำชำระร่างกาย มีค่าความถี่ 298 คน คิดเป็นร้อยละ 98.35 ถ้าต้องการทราบของอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ต้องดูรายละเอียดในฉลากที่ติดภาชนะบรรจุเรื่องประโยชน์และวิธีใช้ มีค่าความถี่ 163 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 ข้อใดปฏิบัติถูกต้องขณะทำการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คือ ขณะฉีดพ่นสารเคมีควรอยู่เหนือลม มีค่าความถี่ 174 คน คิดเป็นร้อยละ 57.43 ข้อใดจัดเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ถูกต้อง คือ เก็บรวมของอื่นๆ ภายในบ้าน มีค่าความถี่ 194 คน คิดเป็นร้อยละ 64.03 ภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้แล้ว ควรดำเนินการแยกไว้ต่างหากเพื่อรอการกำจัด มีค่าความถี่ 285 คน คิดเป็นร้อยละ 94.06 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

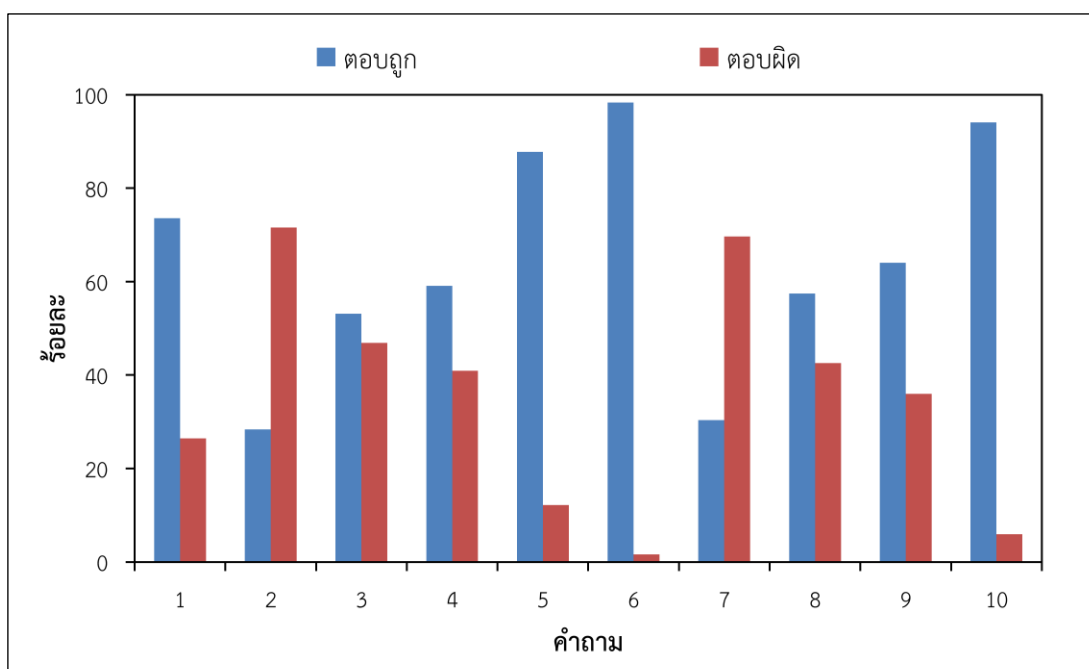
ข้อมูลด้านความรู้ในการใช้สารเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทางช่องทางใดบ้าง		
ทางการหายใจ ทางปาก	31	10.23
ทางการหายใจ ทางปาก ทางผิวหนัง	235	77.56
ทางการหายใจ ทางผิวหนัง	26	8.58
ทางปาก ทางผิวหนัง	11	3.63
2. ข้อใด คือ การแสดงอาการจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
แบบเรื้อรังและแบบสะสม	101	33.33
แบบเรื้อรังและแบบเฉียบพลัน	86	28.38
แบบเฉียบพลัน และแบบต่อเนื่อง	33	10.89
แบบสะสมและแบบต่อเนื่อง	83	27.39
3. “เมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกชะล้างลงในแหล่งน้ำ การนำสัตว์น้ำที่อยู่ในแหล่งน้ำนั้นมาบริโภค อาจทำให้สารเคมีดังกล่าวสามารถสะสมในมนุษย์ได้” จากข้อความดังกล่าวถือเป็นผลกระทบในข้อใด		
การตกค้างในดิน	55	18.15
ทำลายทรัพยากรแหล่งน้ำ	59	19.47
การสะสมของสารเคมีในโซ่อาหาร	161	53.14
การทำลายสมดุลของระบบนิเวศ	28	9.24
4. ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ถ้าหัวฉีดอุดตันควรแก้ไขอย่างไร		
ใช้แปรงอ่อนหรือไม้เขี่ยสิ่งอุดตัน	179	59.08
ใช้มือเปล่าถอดหัวฉีดเพื่อเคาะสิ่งอุดตัน	28	9.24
ใช้ผ้าเช็ดสารเคมีที่ตกค้างที่ทำให้เกิดการอุดตัน	59	19.47
ใช้ปากเป่าไล่สิ่งอุดตัน	37	12.21
5. ฉลากติดภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีสีแดง หมายถึง		
สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนั้นมีลักษณะตามข้อใด		
กลุ่มสารเคมีร้อน	31	10.23
กลุ่มสารเคมีเย็น	1	0.33
ความเป็นเนื้อเรื้อรัง	5	1.65
ความเป็นพิษร้ายแรง	266	87.79
6. หลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้วเราควรปฏิบัติตามข้อใด		
อาบน้ำชำระร่างกาย	298	98.35
นอนหลับพักผ่อน	0	0.00
ดื่มน้ำและรักประทานอาหารทันที	1	0.33
เดินไปดูว่าศัตรูพืชถูกทำลายมากน้อยแค่ไหน	4	1.32

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อมูลด้านความรู้ในการใช้สารเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ถ้าต้องการทราบของอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต้องดู รายละเอียดข้อใดในฉลากที่ติดภาชนะบรรจุ		
ประโยชน์และวิธีใช้	163	53.80
การปฐมพยาบาล	9	2.97
อาการเกิดพิษ	92	30.36
ส่วนประกอบสารเคมี	39	12.87
8. ข้อใดปฏิบัติถูกต้องขณะทำการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ใส่กางเกงขายาว เสื้อแขนยาว	123	40.59
หยุดรับประทานอาหารเมื่อถึงเวลาพักกลางวัน	3	0.99
ไม่ใส่หน้ากากเพราะอาจทำให้หายใจไม่สะดวก	3	0.99
ขณะฉีดพ่นสารเคมีควรอยู่เหนือลม	174	57.43
9. ข้อใดจัดเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ถูกต้อง		
เก็บในที่ที่เด็กๆไม่สามารถหยิบไปเล่นได้	58	19.14
สถานที่เก็บต้องมีอากาศถ่ายเทสะดวก	5	1.65
เก็บรวมของอื่นๆ ภายในบ้าน	194	64.03
เก็บในที่ที่พ้นจากรี้อคันของสัตว์เลี้ยง	46	15.18
10. ภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้แล้ว ควรดำเนินการ อย่างไร		
แยกไว้ต่างหากเพื่อรอการกำจัด	285	94.06
นำไปใช้บรรจุสิ่งของอื่นๆต่อ	3	0.99
กองรวมกับขยะมูลฝอยทั่วไป	4	1.32
ทำความสะอาดแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	11	3.63

เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ตอบคำถามแต่ละข้อถูกต้องกับผู้ที่ตอบผิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบคำถามตอบได้อย่างถูกต้องมากกว่าตอบผิด โดยการตอบคำถามในข้อที่ 1 3 4 5 6 8 9 และ 10 มีเปอร์เซ็นต์การตอบถูก 53.14-98.35% และเปอร์เซ็นต์การตอบผิด 1.65-46.86% (ภาพที่ 8) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบการตอบคำถามถูกกับตอบผิดพบว่า มีเปอร์เซ็นต์ผู้ที่ตอบถูกมากกว่าตอบผิดเท่ากับ 6.25-88.12% โดยการตอบคำถามในข้อที่ 5 6 และ 10 มีสัดส่วนระหว่างการตอบถูกกับตอบผิดมีค่ามากกว่า 50% เท่ากับ 75.58 96.70 และ 88.12% ตามลำดับ ส่วนการตอบคำถามข้อที่ 1 3 4 8 และ 9 มีสัดส่วนระหว่างการตอบถูกกับตอบผิดน้อยกว่า 50% มีค่าเท่ากับ 47.12 6.28 18.16 14.86 และ 28.06% ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การตอบคำถามในข้อที่ 2 และ 7 มีเปอร์เซ็นต์การตอบผิดมากกว่าตอบถูก โดยมีเปอร์เซ็นต์ตอบผิดเท่ากับ 71.62 และ 69.64% ตามลำดับ ส่วนเปอร์เซ็นต์ตอบถูกเท่ากับ 28.38 และ 30.36%

ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างการตอบผิดกับตอบถูก มีเปอร์เซ็นต์ผู้ที่ตอบผิดมากกว่าตอบถูกเท่ากับ 43.24 และ 39.28% ตามลำดับ เมื่อประเมินจากการตอบคำถามแต่ละข้อที่มีผู้ตอบถูกตั้งแต่ 50% ขึ้นไป พบว่า มีจำนวน 8 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 80 ในขณะที่คำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยกว่า 50% จำนวน 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งการตอบคำถามของผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้นส่วนใหญ่ตอบถูกมากกว่าตอบผิด บ่งชี้ได้ว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ภาพที่ 8 ร้อยละของการตอบคำถามถูกและผิดในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

3. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ผลการศึกษา ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นเรื่องง่ายๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้ มีค่าความถี่ 110 คิดเป็นร้อยละ 36.30 การฉีดพ่นสารเคมีให้ปลอดภัยสามารถใช้ผ้าคลุมหน้าหรือผ้าปิดจมูก ป้องกันสารพิษเข้าสู่ร่างกายทดแทนหน้ากากได้ มีค่าความถี่ 153 คิดเป็นร้อยละ 50.50 ที่อยู่ใกล้บริเวณที่มีการฉีดพ่นสารเคมีสามารถได้รับอันตรายจากสารเคมีได้ มีค่าความถี่ 239 คิดเป็นร้อยละ 78.88 และหลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้วสามารถรับประทานอาหารได้ทันทีหลังจากการอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเรียบร้อยแล้ว มีค่าความถี่ 173 คิดเป็นร้อยละ 57.10 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ระดับเจตคติด้านความปลอดภัยในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ที่	ความคิดเห็น	ระดับเจตคติ		
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1	การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นเรื่องง่ายๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้	110 (36.30)	96 (31.68)	97 (32.01)
2	คนที่มีสุขภาพแข็งแรงจะไม่ได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	43 (14.19)	106 (34.98)	154 (50.83)
3	ข้อมูลในฉลากบนภาชนะบรรจุสารเคมีช่วยป้องกันความปลอดภัยได้เพียงเล็กน้อย	117 (38.61)	119 (39.27)	67 (22.11)
4	ผู้ใช้ที่มีประสบการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำในฉลาก	72 (23.76)	70 (23.10)	161 (53.14)
5	สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ดีที่สุด คือ ประเภทที่มีความรุนแรง เพราะไม่ต้องฉีดพ่นบ่อย	69 (22.77)	120 (39.60)	114 (37.62)
6	สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชชนิดที่มีกลิ่นแรงๆ จะมีอันตรายมากกว่าชนิดที่ไม่มีกลิ่น	91 (30.03)	119 (39.27)	93 (30.69)
7	การฉีดพ่นสารเคมีให้ปลอดภัยสามารถใช้ผ้าคลุมหน้าหรือผ้าปิดจมูกป้องกันสารพิษเข้าสู่ร่างกายทดแทนหน้ากากได้	153 (50.50)	127 (41.91)	23 (7.59)
8	ผู้ที่อยู่ใกล้บริเวณที่มีการฉีดพ่นสารเคมีสามารถได้รับอันตรายจากสารเคมีได้	239 (78.88)	55 (18.15)	9 (2.97)
9	หลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้ว สามารถรับประทานอาหารได้ทันทีหลังจากการอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเรียบร้อยแล้ว	173 (57.10)	64 (21.12)	66 (21.78)
10	การล้างอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ฉีดพ่นสารเคมีในที่มีน้ำไหล ไม่มีผลกระทบต่อเกิดการเกิดสารตกค้างในแหล่งน้ำ	66 (21.78)	119 (39.27)	118 (38.94)
11	ภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ล้างสะอาดแล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้	56 (18.48)	90 (29.70)	157 (51.82)
12	ผู้ที่ไม่ได้เป็นเกษตรกรไม่จำเป็นต้องตรวจร่างกาย เพราะไม่ได้รับสารพิษจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	49 (16.17)	84 (27.72)	170 (56.11)
13	สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกชนิดสามารถนำมาผสมกันเพื่อใช้ในการฉีดพ่นได้	72 (23.76)	110 (36.30)	121 (39.93)

สำหรับความคิดเห็นที่ไม่แน่ใจ ได้แก่ ข้อมูลในฉลากบนภาชนะบรรจุสารเคมีช่วยป้องกันความปลอดภัยได้เพียงเล็กน้อย มีค่าความถี่ 119 คิดเป็นร้อยละ 39.27 สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ดีที่สุด คือ ประเภทที่มีความรุนแรงเพราะไม่ต้องฉีดพ่นบ่อย มีค่าความถี่ 120 คิดเป็นร้อยละ 39.60 สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชชนิดที่มีกลิ่นแรงๆ จะมีอันตรายมากกว่าชนิดที่ไม่มีกลิ่น มีค่าความถี่ 119 คิดเป็นร้อยละ 39.27 การล้างอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ฉีดพ่นสารเคมีในที่มีน้ำไหลไม่มีผลกระทบต่อเกิดการเกิดสารตกค้างในแหล่งน้ำ มีค่าความถี่ 119 คิดเป็นร้อยละ 39.27 สำหรับความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ คนที่มีสุขภาพแข็งแรงจะไม่ได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าความถี่ 154

คิดเป็นร้อยละ 50.83 ผู้ใช้ที่มีประสบการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำในฉลาก มีค่าความถี่ 161 คิดเป็นร้อยละ 53.14 ภาวชนะบรรจจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ล้างสะอาดแล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้ มีค่าความถี่ 157 คิดเป็นร้อยละ 51.82 ที่ไม่ได้เป็นเกษตรกรไม่จำเป็นต้องตรวจร่างกายเพราะไม่ได้รับสารพิษจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีค่าความถี่ 170 คิดเป็นร้อยละ 56.11 และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกชนิดสามารถนำมาผสมกันเพื่อใช้ในการฉีดพ่นได้ มีค่าความถี่ 121 คิดเป็นร้อยละ 39.93

4. พฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ผลการศึกษาจำนวนความถี่และร้อยละด้านพฤติกรรมการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตอบคำถามก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชท่านอ่านฉลากทุกครั้ง ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้งมีค่าความถี่ 231 คน คิดเป็นร้อยละ 76.24 การปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้บนฉลากภาวชนะบรรจจุสารเคมี ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 69.31 ท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณตรงกับที่ระบุไว้ในฉลาก ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 201 คน คิดเป็นร้อยละ 66.54 ก่อนการหยิบจับ การผสมสาร หรือในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีท่านสวมถุงมือทุกครั้ง ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 213 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 ท่านใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และรองเท้ายุทขณะฉีดพ่นสารเคมี ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 250 คน คิดเป็นร้อยละ 82.51 ท่านสวมหน้ากากทุกครั้งขณะฉีดพ่นสารเคมีสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 243 คน คิดเป็นร้อยละ 80.20 ท่านอาบน้ำชำระร่างกายทันทีหลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 258 คน คิดเป็นร้อยละ 85.15 เมื่อท่านรู้สึกไม่สบายในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีท่านจะหยุดพ่นทันที และหากมีอาการรุนแรงจะไปพบแพทย์ ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 236 คน คิดเป็นร้อยละ 77.89 เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะฉีดพ่นสารเคมีจะทำความสะอาดแยกออกจากเสื้อผ้าทั่วไป ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 217 คน คิดเป็นร้อยละ 71.62 เมื่อมีการฉีดพ่นสารเคมีจะทำป้ายหรือประกาศเตือน เพื่อป้องกันให้ผู้อื่นได้รับอันตราย ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 178 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 การเก็บสารเคมีแยกจากวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ และเก็บไว้ในนอกบริเวณที่อยู่อาศัยของคนและสัตว์เสมอ ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 209 คน คิดเป็นร้อยละ 68.98 การทิ้งภาวชนะที่ใส่สารเคมีจะทิ้งแยกจากขยะประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ตอบว่าทุกครั้ง มีค่าความถี่ 223 คน คิดเป็นร้อยละ 73.60 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

การปฏิบัติ	ความถี่และร้อยละของการปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. ก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชท่านอ่านฉลาก ทุกครั้ง	231 (76.24)	67 (22.11)	5 (1.65)
2. ท่านปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้บนฉลาก ภาชนะบรรจุสารเคมี	210 (69.31)	90 (29.70)	3 (0.99)
3. ท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณตรงกับที่ ระบุไว้ในฉลาก	201 (66.34)	99 (32.67)	3 (0.99)
4. ก่อนการหยิบจับ การผสมสาร หรือในขณะฉีด พ่นสารเคมีท่านสวมถุงมือทุกครั้ง	213 (70.30)	84 (27.72)	6 (1.98)
5. ท่านใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และรองเท้า บูทขณะฉีดพ่นสารเคมี	250 (82.51)	51 (16.83)	2 (0.66)
6. ท่านสวมหน้ากากทุกครั้งขณะฉีดพ่นสารเคมี กำจัดศัตรูพืช	243 (80.20)	57 (18.81)	3 (0.99)
7. ท่านอาบน้ำชำระร่างกายทันทีหลังฉีดพ่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	258 (85.15)	45 (14.85)	0 (0.00)
8. เมื่อท่านรู้สึกไม่สบายในขณะฉีดพ่นสารเคมีท่าน จะหยุดพ่นทันที และหากมีอาการรุนแรงจะไปพบ แพทย์	236 (77.89)	63 (20.79)	4 (1.32)
9. เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะฉีดพ่นสารเคมีจะทำความสะอาด สะอาดแยกออกจากเสื้อผ้าทั่วไป	217 (71.62)	83 (27.39)	3 (0.99)
10. เมื่อมีการฉีดพ่นสารเคมีจะทำป้ายหรือประกาศ เตือนเพื่อป้องกันให้ผู้อื่นได้รับอันตราย	178 (58.75)	81 (26.73)	44 (14.52)
11. ท่านเก็บสารเคมีแยกจากวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ และ เก็บไว้ในนอกบริเวณที่อยู่อาศัยของคนและสัตว์เสมอ	209 (68.98)	92 (30.36)	2 (0.66)
12. การทิ้งภาชนะที่ใส่สารเคมีจะทิ้งแยกจากขยะ ประเภทอื่นๆ	223 (73.60)	73 (24.09)	7 (2.31)